

El Cogulló: vuit anys per arribar al límit del 30 de juny

La sentència que marca el tancament del runam es va començar a gestar el 2009, quan Sallent va aprovar un nou pla urbanístic que possibilitava l'ampliació de l'escombrera

El runam és ben visible des de diversos indrets del Bages; a la imatge, fotografiat aquesta setmana des del Puigberenguer de Manresa. Foto: Jordi Preñanosa

BAGES / Carmina Oliveras

17/06/2017 14:32

*Al Bages fa dies que no es parla de res més que d'una sentència del TSJC que obliga Iberpotash a deixar d'abocar al runam del Cogulló el 30 de juny, un fet que ipso facto representaria la baixada de producció de la planta de Sallent –l'empresa no sabia on col·locar l'excedent– i, de retruc, l'acomiadament de treballadors. I això, al Bages, vol dir pànic. Segons el comitè, depenen d'aquesta fàbrica **5.000 treballadors** entre directes i indirectes.*

No ha estat fins aquesta setmana que la companyia ha demanat al jutge [una pròrroga de dos anys](#), una petició que també ha passat pel ple del Parlament, on [va ser aprovada](#) per tots els grups excepte la CUP. Falten només 12 dies pel dia D i sembla que ara tot són presses i corredisses. Però **la data no es va posar ni ahir ni fa un mes**. Es va fixar el 2014 després d'un llarg període de tramitacions del nou Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM) de Sallent, que havia rebut la seva primera aprovació el gener del 2009. Fa vuit anys.

I què deia aquest POUM? En concret, canviava la qualificació del sòl dels Plans de Ridor perquè pogués ser apte per acollir dipòsits salins. És a dir, es reservava terreny perquè el Cogulló pogués créixer. Després que el govern municipal de CiU i PSC donés el sí, el gener del 2009 el Diari Oficial de la Generalitat va publicar l'aprovació inicial i es va obrir un període d'al·legacions en el qual van ploure les queixes. Tot i això, la Comissió d'Urbanisme de la Catalunya Central va donar llum verd al pla – després d'algun intent fallit– el maig del 2010.

I en aquest punt és on entra **l'Associació de Veïns del Barri de la Rampinya i el col·lectiu Montsalat**, que ho van denunciar. Alertaven que no es disposava d'un informe d'impacte ambiental complet i reclamaven un pla de restauració concís i efectiu que permetés la progressiva reducció dels runams. Els mateixos arguments són els que defensen entitats com Prou Sal i també la CUP, que recorden que la primera denúncia per contaminació per salinització de les aigües es va promoure ja fa 20 anys.

La sentència, el 2013

El juliol del 2013 el TSJC va anul·lar la clau del POUM sobre les àrees d'abocament perquè no establia condicions de protecció del medi ni tenia un emparament legal previ. La sentència era –i és– ferma i a la pràctica impedia “els abocaments, que van continuar”, denunciien els ecologistes. Més d'un any més tard, l'octubre del 2014, la Comissió Territorial d'Urbanisme va aprovar la modificació del POUM per, segons va explicar, donar “compliment a la sentència”.

Va representar un canvi de paradigma. Es va deixar de parlar de creixement per començar a parlar d'estabilització i reducció del runam. De fet, fins aleshores, no hi havia cap perímetre màxim establert. Es va fixar en 47,57 hectàrees, que és la superfície que tenia en aquell moment. Ja no podia créixer més en amplada. Pel que fa a l'alçada, es va rebaixar dels 610 metres que preveia el primer pla del 1977 als 538 metres sobre el nivell del mar. En l'actualitat, la muntanya de residus en fa 508.

L'inici de la fi

I, el més important, per primer cop es posava data a la fi dels abocaments al Cogulló: el 30 de juny del 2017. És a dir, es donava a l'empresa tres anys de coll. Aquest és l'argument que ha fet valer aquests dies la CUP i també Prou Sal per denunciar que la moratòria que es demana ara és, en realitat, una pròrroga de la primera pròrroga, diuen. I és que si el jutge accepta la petició d'Iberpotash –avalada pel Parlament– l'empresa complirà la sentència sis anys més tard de ser dictada.

El 30 de juny va ser negociat entre el govern i Iberpotash, que ja tenia en ment el tancament de la mina de Sallent, cada cop més esgotada. L'empresa té millors

perspectives a Síria, on el percentatge de potassa és més elevat i de més qualitat. Allà, vol augmentar la producció. Però amb les instal·lacions actuals (ascensors) no té capacitat per fer-ho. Per això es va proposar construir una macro rampa –o millor dit un túnel– que arribarà a 900 metres de profunditat i que permetrà l'entrada i la sortida constant de camions. Amb això, Iberpotash sempre ha argumentat que podrà recol·locar els treballadors de Sallent a Síria. El projecte –el pla Phoenix– contempla també plantes de sal –la primera ja està en marxa– que en el futur han de permetre produir potassa sense generar residu. I és que el material que abans s'abocava ara es tracta per a produir sal per a la indústria electroquímica i alimentària.

Sobre el paper, i en ple 2014, es podria dir que pintava bé. Però passat el temps els impediments tècnics per a construir el túnel han fet que l'obra acumuli un retard de dos anys, que és el temps de pròrroga que l'empresa demana, això sí, amb una sèrie de mesures que, segons assegura, permetrien reduir fins a un 70% els abocaments al Cogulló durant aquest període.

Prou sal avisa que “cal complir-la”

*El col·lectiu Prou Sal i els veïns de la Rampinya han reiterat en diverses ocasions que cal complir la sentència i no s'han cansat de denunciar “la salinització de rius i aqüífers”. Prou Sal assegura que els llocs de treball que s'afirma que estan en risc es podrien destinar a la restauració del Cogulló. També denuncia que l'empresa ha guanyat “430 milions en els darrers nou anys” mentre **l'ACA, al mateix temps, ha reconegut una despesa de 300 milions d'euros** en pal·liar els efectes de la salinització”, que se sumen “als tres milions de la planta d'electrodiàlisi reversible d'Abrebra”, destinada a contrarestar “l'exagerat contingut de sal que no es pot potabilitzar directament”.*

Precisament [aquest cap de setmana el col·lectiu fa accions](#) a ciutats catalanes –moltes de l'àrea metropolitana– per reclamar “el compliment de la sentència”, ha explicat Josep Ribera, portaveu.

Montsalat valora el “canvi de discurs”

Un altre dels col·lectius de la zona, Montsalat, és més partidari de “posar l'accent en accelerar la recollida d'aigües salades i d'exigir programes de restauració ambientals”, ha explicat Jordi Badia, membre d'una l'entitat que té un perfil més ecologista i menys activista que Prou Sal. En aquesta línia, Badia ha detallat que veuen les mesures que proposa Iberpotash per reduir els abocaments “ben encaminades” i que copsen “una oportunitat d'entesa amb l'empresa des de l'arribada de la nova direcció”, que lidera Carles Alemán.

Detalla que “hi ha hagut un canvi de discurs” per part d'Iberpotash i que s'han començat a fer “més accions més ben dirigides per recollir les aigües salinitzades”. També que “s'han presentat pressupostos per començar a indemnitzar finques”. Per això, creu que “no seria dolent abocar dos anys més” sempre i quan es compleixin les mesures i s'acceleri la restauració. I ho matisa: “Ens sembla malament d'entrada, però no creiem que fos un desastre”.

Fer-ho abans

Amb tot, tant Montsalat com Prou Sal han criticat que les administracions hagin actuat en dissonància amb sentències judicials “fermes i fonamentades”. Han recordat que Iberpotash està mantenint l’activitat a Sallent malgrat una altra sentència va tombar la llicència i que a hores d’ara, diuen, no hi ha cap pla de restauració ni pel Cogulló ni pel Fusteret de Súria. També han criticat que Iberpotash no hagi aplicat les mesures per reduir els abocaments fins que no s’hi ha vist obligada.